

Åklagarmyndighetens föreskrifter om ändring i Åklagarmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (ÅFS 2014:16) om var ärenden om brott av vissa befattningshavare ska handläggas;

ÅFS 2019:10

Publiceringsdatum
den 17 december 2019

beslutade den 16 december 2019.

Åklagarmyndigheten föreskriver med stöd av 1 b § åklagarförordningen (2004:1265) i fråga om Åklagarmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (ÅFS 2014:16) om var ärenden om brott av vissa befattningshavare ska handläggas att 1, 9, 10, 14, 15, 17, 20 och 23 §§ samt rubriken närmast före 23 § ska följande lydelse.

Vidare beslutas att allmänna råd till 6, 7, 14, 15 och 18 §§ ska ha följande lydelse.

1 § Denna författning innehåller bestämmelser om var ärenden om brott av vissa befattningshavare, bl.a. ärenden om brott av poliser, åklagare, domare, statsråd och riksdagsledamöter, ska handläggas.

Författningen gäller även ärenden om brott för vilka endast penningböter kan följa. Bestämmelserna hindrar dock inte ett beslut om att utfärda ordningsbot.

6 § Ärenden om brott av anställda inom polisen och andra ärenden om brott som avses i 2 och 4 §§ förordningen (2014:1106) om handläggning av ärenden om brott av anställda inom polisen och vissa andra befattningshavare ska handläggas vid Särskilda åklagarkammaren.

Allmänna råd

Enligt 11 § åklagarförordningen (2004:1265) får, som huvudregel, endast riksåklagaren, vice riksåklagaren, överåklagare, vice överåklagare, chefsåklagare och vice chefsåklagare handlägga frågor om ansvar för brott som anställda inom polisväsendet misstänks ha begått i samband med arbetet. Andra åklagare är sålunda inte behöriga att handlägga dessa ärenden. Alla åklagare får dock vidta åtgärder som inte utan olägenhet kan skjutas upp.

Förordningen om handläggning av ärenden om brott av anställda inom polisen och vissa andra befattningshavare innehåller särskilda bestämmelser om polisens handläggning av vissa ärenden som gäller anställda inom polisen, vissa uppdragstagare vid Polismyndigheten och den som genomgår grundutbildning till polisman. Av förordningens 2 och 4 §§ följer att den gäller ärenden rörande de aktuella personkategorierna både vad avser felaktigt handlande i samband med arbetet och vad avser brott som inte har samband med arbetet.

7 § Ärenden om brott som har samband med brottsutredande verksamhet som bedrivs utanför polisen ska handläggas vid Särskilda åklagarkammaren.

Allmänna råd

Brottsutredande verksamhet kan bedrivas även utanför polisen. Sådan verksamhet bedrivs bl.a. vid Tullverket, Kustbevakningen och Skatteverket. I de fall en anmälan rör påståenden om brott i tjänsten av en brottsutredande befattningshavare utanför polisen och brottet har samband med myndighetens brottsutredande verksamhet följer det av bestämmelsen att ärendet ska handläggas vid Särskilda åklagarkammaren. Bestämmelsen är inte avsedd att tillämpas på ärenden om brott i tjänsten som har samband med annan verksamhet än den brottsutredande verksamheten vid aktuella myndigheter. Bestämmelsen är normalt heller inte tillämplig på ärenden om brott utanför tjänsten av brottsutredande personal vid de nämnda myndigheterna. Ärenden om brott mot tystnadsplikt och korruptionsbrott är dock exempel på brott utanför tjänsten som kan ha ett sådant samband med den brottsutredande verksamheten att bestämmelsen bör tillämpas.

9 § Ärenden om brott av åklagare eller annan anställd vid Särskilda åklagarkammaren ska handläggas av överåklagare eller vice överåklagare vid Utvecklingscentrum. Detsamma gäller ärenden om brott av polis eller annan anställd vid Avdelningen för särskilda utredningar vid Polismyndigheten.

Om förundersökning inleds i ett ärende om brott av åklagare eller annan anställd vid Särskilda åklagarkammaren ska riksåklagaren underrättas och hållas informerad om hur utredningen framskrider.

10 § Ärenden om brott i tjänsten av åklagare eller annan anställd vid Utvecklingscentrum eller vid Huvudkontoret vid Ekobrottsmyndigheten ska handläggas av riksåklagaren om riksåklagaren inte bestämmer annat.

14 § Ärenden om brott i tjänsten av justitieråd, domare eller generaladvokat i Europeiska unionens domstol eller den som utövar ett sådant ämbete ska överlämnas till riksåklagaren.

Allmänna råd

Enligt 3 kap. 3 § första stycket rättegångsbalken ska Högsta domstolen som första domstol ta upp mål på grund av brott som i utövningen av anställningen eller uppdraget begåtts av justitieråd eller domare eller generaladvokat i Europeiska unionens domstol eller den som utövar något av dessa ämbeten. Det framgår också av 11 kap. 8 § första stycket regeringsformen att åtal för brott i utövningen av en anställning som ledamot av Högsta domstolen eller Högsta förvaltningsdomstolen väcks i Högsta domstolen. Av 11 kap. 8 § tredje stycket regeringsformen följer att åtal för brott i tjänsten av justitieråd väcks av riksdagens ombudsman eller justitiekanslern. Allmän åklagare är alltså inte behörig att handlägga sådana ärenden. Det anses i första hand vara justitiekanslern som handlägger dessa ärenden som åklagare. Annan åklagare än riksåklagaren bör dock inte överlämna sådana ärenden till justitiekanslern.

15 § Ärenden om brott i tjänsten av statsråd, någon av riksdagens ombudsmän, justitiekanslern eller den som utövar något av dessa ämbeten ska överlämnas till riksåklagaren. Detsamma gäller ärenden om brott i tjänsten av andra anställda vid Riksdagens ombudsmän eller Justitiekanslern.

Allmänna råd

Enligt 3 kap. 3 § första stycket rättegångsbalken ska Högsta domstolen som första domstol ta upp mål på grund av brott som i utövningen av anställningen eller uppdraget begåtts av statsråd, någon av riksdagens ombudsmän, justitiekanslern eller den som utövar något av dessa ämbeten.

Det framgår av 13 kap. 3 § regeringsformen att åtal för brott i utövningen av statsrådstjänsten beslutas av konstitutionsutskottet och väcks i Högsta domstolen. Ärenden om brott i tjänsten av statsråd handläggs därför av konstitutionsutskottet. Annan åklagare än riksåklagaren bör dock inte överlämna sådana ärenden till utskottet.

Av 13 kap. 24 § riksdagsordningen framgår att åtal för brott begånget i utövningen av anställningen eller uppdraget som riksdagens ombudsman endast får beslutas av konstitutionsutskottet. Ärenden om brott i tjänsten av någon av riksdagens ombudsmän handläggs därför av konstitutionsutskottet. Annan

åklagare än riksåklagaren bör dock inte överlämna sådana ärenden till utskottet.

Endast regeringen anses vara behörig att besluta om åtal för brott i tjänsten av justitiekanslern. Ärenden om brott i tjänsten av justitiekanslern handläggs därför av regeringen. Annan åklagare än riksåklagaren bör dock inte överlämna sådana ärenden till regeringen.

Allmän åklagare är alltså inte behörig att handlägga nämnda ärenden.

17 § Om inte annat följer av 20 § ska ärenden om brott av riksdagsledamöter, riksdagens talmän eller svenska ledamöter i Europaparlamentet handläggas vid Särskilda åklagarkammaren. Riksenheten mot korruption ska dock handlägga ärenden om brott av sådana ledamöter eller talmän om ärendet är av det slag som ska handläggas vid riksenheten.

18 § Ärenden om brott i tjänsten av en fullmäktig i Riksbanken, en ledamot av Riksbankens direktion, riksdagsstyrelsen, Valprövningsnämnden eller Riksdagens överklagandenämnd eller en av riksrevisorerna eller riksdagsdirektören ska överlämnas till riksåklagaren.

Allmänna råd

Enligt 13 kap. 24 § riksdagsordningen får åtal för brott begånget i utövningen av anställningen eller uppdraget av en fullmäktig i Riksbanken eller en ledamot av Riksbankens direktion, med vissa undantag, endast beslutas av riksdagens finansutskott. Ärenden om sådant brott handläggs därför av finansutskottet. Annan åklagare än riksåklagaren bör dock inte överlämna sådana ärenden till utskottet.

Det följer av 13 kap. 24 § riksdagsordningen att åtal för brott begånget i utövningen av anställningen eller uppdraget som ledamot av riksdagsstyrelsen, Valprövningsnämnden eller Riksdagens överklagandenämnd eller som riksrevisor eller riksdagsdirektör endast får beslutas av konstitutionsutskottet. Ärenden om sådant brott handläggs därför av konstitutionsutskottet. Annan åklagare än riksåklagaren bör dock inte överlämna sådana ärenden till utskottet.

20 § Ärenden som enligt 9 § förordningen (2015:744) med instruktion för Ekobrottsmyndigheten ska handläggas av Ekobrottsmyndigheten ska, i stället för vad som sagts i 12, 16 och 17 §§, överlämnas till Ekobrottsmyndigheten.

Handläggning utom kontorstid av ärenden som ska handläggas vid Utvecklingscentrum

23 § För fullgörande av åklagaruppgifter utom kontorstid rörande ärenden om brott som enligt 9 § ska handläggas vid Utvecklingscentrum ska ordinarie jouråklagare kontaktas. Den åklagare som är avdelad för sådan jourtjänstgöring har rätt att fatta beslut i den utsträckning som handläggningen av ärendet kräver.

Denna författning träder i kraft den 1 januari 2020.

PETRA LUNDH

Susanne Kaevergaard
(Tillsynsavdelningen)